

125 1892–2017
VUOTTA

SUOMEN ELÄINLÄÄKÄRILIITTO
FINLANDS VETERINÄRFÖRBUND

Suomen Eläinlääkäriliitto täyttää 125 vuotta

Richard Hindersson eläinlääkintölaboratorion johtajana 40 vuotta

Lääkintöhallituksen eläinlääkintölaboratorio – nykyisen Eviran edeltäjä – perustettiin vuonna 1908, jo muutama vuosi ennen vastaavaa ihmisten tauteja tutkivaa laitosta. Sen näin varhaiseen perustamiseen vaikutti maatalouden ja karjataloustuotteiden suuri merkitys Suomen taloudelle. Eläinlääkintölaboratorion lisäksi Suomeen perustettiin 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa useita maatalouden tuottavuuden parantamiseksi tarkoitettuja uusia virastoja – itse asiassa suurin osa tuona aikana perustetuista virastoista liittyi maatalousministeriön hallinnonalalle.

Richard Hindersson (1877–1948) oli eläinlääkintölaboratorion ensimmäinen ja pitkäaikaisin johtaja. Hän aloitti johtajana vuonna 1908 ja lopetti 40 vuotta myöhemmin kuollessaan työnsä ääreen 70-vuotiaana. Hänen uransa aikana Suomesta hävitettiin muun muassa nautatuberkuloosi, luomistauti, raivotauti ja räkätauti. Johtajantyönsä lisäksi Hindersson hoiti Eläinlääkäriyhdistyksen luottamustoimia: hän toimi Eläinlääkäriyhdistyksen sihteerinä vuosina 1908–1910 sekä puheenjohtajana 1912–1920 ja 1932–1933.

Hindersson oli erittäin tuottelias tutkija, hän muun muassa kehitti rokotteita

Teksti ja kuva: Katri Helminen

”Hänen aikanaan Suomesta hävitettiin useita tauteja.”

koiran raivotautia ja naudan punatautia vastaan. Hänen vastuullaan oli myös Eläinlääkärilehden toimittaminen ja sen tieteellisestä tasosta huolehtiminen 27 vuoden ajan. Mies itse kirjoitti lehteen lähes sata artikkelia. Näissä suomeksi tai ruotsiksi julkaistuissa artikkeleissa oli saksankieliset tiivistelmät, joiden avulla ne saavuttivat kansainvälisen tiedeyhteisön. Tiivistelmät olivat nimenomaan saksaksi, sillä 1900-luvun alussa Saksa oli tieteen johtava maa ja saksa tieteen kieli. Eläinlääkäriyhdistys vaihtoi omaa lehteään muiden maiden vastaavien julkaisujen kanssa, ja näin tieto levisi ympäri Eurooppaa. Hindersson, joka toimi 40 vuoden ajan eläinlääkintölaboratorion johtajana ja tutkijana, ei koskaan julkaissut artikkeleitaan muualla kuin Suomen Eläinlääkärilehdessä.

Aluksi eläinlääkintölaboratorio toimi vuokratiloissa Meritullinkadulla, mutta ti-

lat kävivät ahtaiksi varsin pian. Laboratorioon kuului vaatimattomien laboratorio- ja toimistotilojen lisäksi kahdeksan hevosen talli sekä huone marsuille ja kaneille. Hevosia tarvittiin seerumien valmistamista varten ja pienempiä eläimiä monien tautien diagnoosin varmistamista varten. Seerumien valmistus alkoi vuonna 1910 yhden hevosen avulla, ja ensimmäinen tuote oli pääntautiseerumi. Pääntauti oli vakava tauti ennen antibioottien aikakautta, ja vuonna 1942 pelkästään pääntautiseerumin valmistusta varten laboratorio omisti 13 hevosta. Enimmillään laboratorion tallissa oli 45 seerumihevosta, joiden luovuttamasta verestä tehtiin pääntautiseerumin lisäksi muun muassa sikaruusu-, pernarutto-, kolibakteeri- ja varsahalvauseerumia.

Laboratorion tilapula alkoi helpottaa vuonna 1933, jolloin se sai uuden tallin hevosia varten osoitteessa Hämeentie 57. Vuonna 1937 tallin viereen valmistui uusi, varta vasten laboratorioksi suunniteltu nelikerroksinen rakennus. Samalle tontille rakennettiin sittemmin myös Eläinlääketieteellinen korkeakoulu.

Tärkeä syy, miksi eläinlääkintölaboratorio sai uuden rakennuksen juuri 1930-luvulla, oli luomistauti. Lehmille keskenmenoja, hedelmättömyyttä, maitomäärien vähenemistä ja vasikoiden kuolemia aihe-

Ensimmäinen Eläinlääkäriyhdistyksen maalauttama muotokuva on Richard Hinderssonin kuva vuodelta 1927. Sen maalasi taiteilija Martha Platonoff,

ja se paljastettiin Hinderssonin 50-vuotispäivänä joulukuussa 1927. Sitten maalaus katosi, ja ainoa säilynyt valokuva siitä on Eläinlääkärilehdessä vuoden 1928 alussa julkaistu kuva. Myöhemmin uuden muotokuvan maalasi taiteilija Vera Cronhjelm. Se sijoitettiin Valtion eläinlääkintölaboratorioon, ja nykyään se on samaisen laitoksen seuraajan eli Eviran hallussa. Ei kuitenkaan esillä, vaan varastossa. (Mustavalkokuva on julkaistu Eläinlääkärilehdessä vuonna 1928, värikuvan kuvaaja on Katri Helminen.)

KUVA KATRI HELMINEN. © KUVASTO 2016.

uttava tauti oli 1920–1930-luvuilla eniten taloudellisia tappioita aiheuttanut karjatauti Suomessa. Se oli tullut Suomeen jo 1850-luvulla ulkomailta ostettujen siitoseläinten mukana, aivan kuten nautatuberkuloosikin. Voimavarat keskitettiin kuitenkin aluksi tuberkuloosin hävittämiseen, ja luomistautia alettiin torjua kunnolla vasta kun nautatuberkuloosi oli saatu aisoihin.

Panostukset luomistaudin hävittämiseksi tietysti lisäsivät näytteiden määrää Valtion eläinlääkintölaboratoriossa. Sen ajan tutkimusmenetelmät vaativat lukuisia kokeita elävillä marsuilla, minkä takia laboratorio joutui hankkimaan lisää tiloja. Tilaa tarvitsivat niin tutkimuksiin samanaikaisesti käytettävät sadat eläimet kuin suuri joukko siitosemoja ja kasvavia poikasia. Tärkeän elinkeinon eli maatalouden tuottavuuden parantamiseksi tehdyt, luomistaudin hävittämiseen tähtäävät toimet olivat siis yksi syy siihen, että laboratoriolle alettiin rakentaa kokonaan uusia tiloja vuodesta 1932 alkaen.

Lue juhluvuodesta lehden ajankohtaisista, alkaen sivulta 301.

Kannessa

KUVA HELSINGIN YLIOPISTOMUSEO

Lehden kansikuvassa on eläinlääkintölaboratoriota vuosina 1908–1948 johtanut Richard Hindersson. Hänen uransa aikana Suomesta hävitettiin muun muassa nautatuberkuloosi, luomistauti, raivotauti ja räkätauti.

Laboratorio perustettiin vuonna 1908, ja vuoden 1923 loppuun asti sen virallinen nimi oli Lääkintöhallituksen eläinlääkintölaboratorio. Vuosina 1924–1953 laitoksen nimi oli Valtion eläinlääkintölaboratorio, 1954–1992 Valtion eläinlääketieteellinen laitos, 1993–2000 Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos ja vuodesta 2001 alkaen Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos. Vuonna 2006 laitos lakkautettiin ja sen toiminnot siirrettiin aivan uudelle virastolle, Elintarviketurvallisuusvirasto Eviralle.